

den kom frem, og med Hensyn til den er den ærede Rigsdagsmand enig med mig i, at han havde større Del i den, end jeg.

H. M. Hansen: Jeg vil blot endnu tillade mig den Bemærkning, at jeg ikke har talt om Forsatningen, men om den ærede Ministers Stilling til vor Forsatningsudvikling, og i saa Henseende maa den ærede Minister indrømme, at hans Stilling den Gang var, som jeg har skildret den.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Det indrømmer jeg ingen Maade.

Ordføreren: Maaflø det maa være mig tilladt, at afslutte Debatten. — jeg antager, at den nu skal afsluttes — med nogle Bemærkninger, og jeg skal se at anlægge dem saaledes, at Ingen skal faa videre Leilighed til at gjøre Indsigelser imod dem. Jeg talter det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds (Lernansen), fordi han i Dag har været saa venlig at minde mig om et Foredrag, jeg for nogle Aar tilbage har holdt her i Salen, nemlig den 27de Juli 1866. Han sagde, at jeg holdt en Forsvarstale for den nugældende Grundlov. Det er ikke rigtig. Jeg motiverede min Stemmegivning for Grundloven, og igjennem denne Motivering viste jeg, hvorledes jeg var kommen til at se Sagen saaledes, at jeg troede, at det, efter som Forholdene vare, var det Rigtigste for Frihedens Skyld at stemme for det da foreliggende Grundlovsforslag. Der kan ikke fra nogen Side være, født Bevis for, hvorvidt denne min Opfattelse var rigtig eller ikke, og det skal jeg heller ikke sige Noget om; men det turde maaflø være mig tilladt for det høie Thing at op læse blot et Par Linier af det Foredrag, jeg da holdt; thi det staa i Forbindelse med den Sag, her foreligger. Jeg sagde blandt andet: Folket maa benytte sin Valgret, paa en saadan Maade, at det almene Folks Anskuelse bestandigt ere repræsenterede her i Thinget ved et stærkt Flertal, der vil det Rette og vil det for Fædrelandets Skyld. Naar dette er Tilfældet, og naar Folket i Almindelighed derhos benytter den Ret, det endnu har tilbage med Hensyn til Landstinget, saa er jeg overtydet om, at det nye Landsting ikke vil kunne selv om det vilde, modsætte sig en rolig og god Udvikling af vore Forhold; thi om der end er et Flertal paa den anden Side, i det nye Landsting, maa jeg dog minde om, at dette Flertal ikke hviler paa saa fast en Basis, og om jeg saa maa sige, ikke har den moraliske Styrke, som det demokratiske Flertal i Folkethinget, der er udgaaet af den almindelige Folkstemning, naar det taler Folkets Sag for Fædrelandets Skyld; men skulde dette mit Haab vise sig ugrundet, skulde det vise sig, at de Mænd, der faae den ganste vift

unaturlige Ret, at være fødte Bølgere, men, at dermed var Lyngdepunktet for det konstitutionelle Liv, flyttet fra Folkethinget til Landstinget, saa at Landstinget ikke blot var bestemt til at danne en modererende Indflydelse paa det andet Thing, men ogsaa til at tage Stilen i sin Haand, standse enhver Bevægelse, som ikke havde dets fulde Bifald, og for Øvrigt være den ledende Tanke — jeg siger, skulde dette vise sig, at blive Tilfældet, da mener jeg ogsaa, at det vil være muligt at arbejde hen imod vore Duffers Maaflø ved at rejse Frihedens Sane, for at komme til en Forandring af det nye Landsting. Det er en Udtalelse, som viser, i hvilket Lys jeg da saae den nuværende Forsatning, og den Motivering, jeg da gav min Stemmegivning, har siden tjent mig som politisk Program. Jeg hævder endnu det, jeg dengang sagde, jeg tror, at det er muligt, naar Folket vil benytte den Ret, det har, at sige sig fra en Forsatningsforandring; men skal dette være muligt, saa maa det, se ved at gjenneføre den Forandring, som vi have fremsat om Folkets Selvstyrelse. Det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds henviste til, at det var den nuværende Forsatning, der skabte Banfelighederne. Jeg kan ikke begribe, at Landstinget forhindrer ham i at følge os, og ikke den anden Side, ligesaa lidt ham, som noget andet æret Medlem. Jeg kan ikke skjønne, at Landstinget i fjerneste Maade hindrer det ærede Medlem i at følge os, for at gjenneføre den parlamentariske Regjeringsform. Nei, jeg gjentager, hvad jeg tidligere har sagt, at den Forsatning, der forhindrer de Herre fra at søge Folkets Selvstyrelse gjenneført, ikke er Grundloven, men ligger i deres eget Sind. For Øvrigt skal jeg, hvad det ærede Medlems Uttringer angaar, bemærke, at de jo ere imdegaaede af Andre paa en bedre Maade, end jeg kunde gjøre det, og jeg skal derfor kun fremhæve det Mærkelige i, at det ærede Medlem, som dog ikke kan være ube kjendt med, at han i de ikke uvigtige Retninger, hvori han er en bestemt Frihedsmænd, har sin Støtte netop blandt dem, han bekemper, og sine Modstandere imellem dem, han forsværer, desuagtet, saa forekommer det mig, ved saa mange, ja, ved altsom mange vigtige Leiligheder, har forstaaet kun at stille sig modsat os. Det ærede Medlem har Ret i, hvad han sagde, at den, som tror, hæfter ikke; men jeg vil dog dertil bemærke, om han ikke tror, at nogle af hans nærmeste Venner have været meget hastige med at fælde Dom over en vis Del af Folket og dets politiske Anskuelse, til samme Tid, som de ere tilbageholdne med deres Dom over dem, der staa os imod. Jeg tror, at der har været et vist Sværværk der, som forhaabentlig paa flere Steder fortrydes; dog, jeg skal ikke gaa dybere ind derpaa, men skal kun sige, at Meget kunde have været bedre, end det er, dersom de ærede Medborgere i Samfundet, der staa ham nærmest, af hvilke en Del have indskrevet sig som